

Za petak, 24. jul, Turistička agencija Zlateks sa Zlatibora, za svoje verne klijente organizovala je izlet u Specijalni rezervat prirode - Uvac. Pomislili bi ste da je dobro osmišljen program, dovoljan razlog da se kreće put neke destinacije. Klijenti ove turističke agencije su oni koji zahtevaju mnogo više: i pouzdanog vozača, autobus visoke turističke klase (u vlasništvu ove agencije su dva takva), i odličnog vodiča koji će umeti sve to da uveže, a doživljaj nadograđi. Posle perioda priprema ova turistička organizacija već sedam godina uspeva da organizuje jednodnevne ture, po najvišim standardima.

Program izleta obećavao je mnogo: vožnju katamaranom po Specijalnom rezervatu prirode Uvac uz razgledanje staništa beloglavog supa, obilazak Ledene pećine, sela Štitkova, manastira Dubnica, sa kraćim zadržavanjem na jezeru Kokin Brod, u povratku. Ne postoje dovoljno lepih reči, niti vernalih fotografija koje bi mogле preneti doživljaj vožnje, duže od tri sata, Uvačkim jezerom, nadletanje brojnih jedinki nekih od 140 vrsta ptica koje žive na ovom području, od kojih je 10 endemskih, među kojima je beloglavi sup, retka vrsta orla lešinara posebne gracioznosti i glavnog "krivca" što je ovo područje proglašeno rezervatom prirode, apsolutna zvezda rezervata. Neverovatan je susret sa prirodom nenarušenom ljudskom nebrigom, a fizičku lepotu vrlo brzo nadrasta duhovna. Ovaj rezervat je pravi model Srbije kakva ona treba da bude i kakva u suštini i jeste, samo da je mi, ljudi, ne ružimo kesama, plastikom, nerazumnim intervencijama. Jezera: Uvačko, Zlatarsko i Radensko međusobno su povezana branama. Izgradnja brane na Uvačkom jezeru trajala je od 1971. - 1979. godine, a sledeće godine je izvršena akumulacija. Ono je dužine 26 km, najveća dubina je 108m, a optimalna 90 - 95m. Četiri puta godišnje se vrši ispitivanje kvaliteta vode, koja je ovde prve kategorije jer nema nikakvih zagadivača. Koliko je voda kvalitena govori i 19 vrsta riba koje tu žive. Devedesetih godina ovde je bilo svega četiri para beloglavog supova. Kako je počeo da se iznosi klanični otpad i uginule životinje na hranilište, tako je broj ovih ugorženih ptica, počeo naglo da se povećava. Godine 2006. odlukom Vlade Republike Srbije doneta je Uredba po kojoj SRP Uvac zauzima površinu od 7,5 hiljada hektara, i registrovano je hranilište. Danas u rezervatu ima oko 550 jedinki ovih ptica čija se gnezda nalaze na stenama, nisko iznad vode. Zbog toga, prvi letovi za mladunce su rizični i neretko se završe u vodu. S obzirom da im je raspon krila tri metra na vodi mogu da izdrže 3-4 sata. Dešava se da i sami dođu do obale ali, pošto ne mogu da polete sa niskih visina čuvarska služba, koja ih redovno obilazi, skuplja ih i odnosi u volijere, koji služe za smeštaj povređenih ptica, a nakon oporavka puštaju ih u prirodu. Beloglavi supovi dostižu visinu od 110cm, težinu 8 do 9 kg, polnu zrelost tek posle pete godine. Mladunci mogu da dostignu težinu i do 13 - 14kg, pa ih roditelji stavlju na "dijetu", tako što odlaze u novo

gnezdo, na drugoj stani stene, i ne hrane ih neko vreme. Kasnije ih pištanjem dozivaju da bi ih motivisali da lete. Optimalna visina na kojoj belogлавi supovi lete je 2,5 hiljade metara, ali ima podatak da je primerak ove vrste imao udes sa avionom iznad glavnog grada Obale Slonovače na 11.270 m. Ceo doživljaj je upotpunio bračni par Obućina, Milena u ulozi domaćina i vodiča, i Marko, koji je upravljao katamaranom. U okviru SRP nalazi se Ledena pećina, dugačka 6 km i 185 metara, koja je deo sistema pećina dužine 14,5km. Pretpostavlja se da je stara oko 20 miliona godina, a naziv ledena nije dobila po konstantnoj temperaturi od 7-8 °C već zbog krečnjaka koji podseća na led. U pećina temperatura može da se popne do maksimalnih 11 °C, posle čega bi se promenila mikroklima i počela bi da raste mahovina. Iz tog razloga Zavod za zaštitu prirode nije dozvolio uvođenje rasvete, pa se za njen obilazak koriste ručne lampe. Put nas je dalje vodio do jedinstvenog etno sela Štitkova, čijih 18 stanovnika živi u desetak kuća sagrađenih 1882., 1887., 1901.godine. U centru sela nalazi se velika stara, danas ruinirana škola koju je pohađalo i do 600 đaka. Pored nje podignuta je nova, veličine trafike, koja je prošle godine imala jednog, a ove niti jednog učenika. Kao i u svakom mestu, i u Štitkovu, crkva (Blagoveštenja) zauzima centralnu poziciju. Ona je tri puta rušena i na istima osnovama obnavljana. Prvu su gradili Nemanjići, a iza nje nalazila se kovačnica u kojoj su se izradivali, pre svega štitovi, po kojima je selo dobilo i ime. Drugu crkvu podigao je partijarh Gavrilo Rašković u XVII veku. Za treću je 1857. godine sredstva donirao Miloš Obrenović.

Dočekala nas je starina Gavrilo od 91. leta i sve nam to ispičao. U porti crkve za nas je bilo spremno meze, kriške sjeničkog sira, jednog od retkih proizvoda u Srbiji, sa znakom zaštite geografskog porekla. A ko je htEO, mogao je po vrlo povoljnoj ceni i da kupi kanticu specijaliteta ovog kraja.

Na kraju oficijelnog puta u porti manastira Dubnica, u selu Božetićima, ispred spomenika patrijarha Sv. Gavrila Raškovića, dela Vladana Mitrovića iz Trnave sa Zlatibora, dočekao nas je miromonah Maksim Debeljački, uz oca Makarija, igumana manastira iz XVI veka, jedini stanovnik ove svetinje. Toplo, blagogovorljivo ispičao je kratku istoriju manastira, ovog kraja, svoje porodice, i opisao život u ovim teškim, ali prihvatljivim, i na neki poseban način lepim uslovima, a zbog satnice mnogima je bilo žao što moraju da napuste ovo mesto. I na kraju savet: bolje je, ako ne nađete srodnu dušu, koja će umeti sa vama da čuti, posmatra i doživljava ovu božanstvenost na primeren, adekvatan način, da na put krenete sami, kako bi svu pažnju usmerili ka onome što je neko stručan i posvećen želeo da vam pokaže.

